

22. 6. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Škoda z provozní činnosti ve světle judikatury Nejvyššího soudu

Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) ve svém ustanovení § 2924 obsahuje úpravu náhrady škody způsobené provozní činností. Co se však rozumí pod samotným pojmem „provozní činnost“, jak se může provozovatel zprostit povinnosti nahradit škodu, na jaké situace komentované ustanovení dopadá a na jaké nikoliv?

§ 2924 NOZ

„Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se zprostit, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.“

Obecně

Stejně jako dřívější právní úprava i NOZ rozlišuje mezi škodou z provozní činnosti a škodou způsobenou provozem zvláště nebezpečným. Tento článek se bude dále zabývat pouze první z výše uvedených, a to tedy škodou z provozní činnosti stanovenou v § 2924 NOZ.

Úprava škody z provozní činnosti obsažená v NOZ nedoznala oproti staré právní úpravě výraznějších změn. Jak ostatně hovoří i samotná důvodová zpráva, škoda z provozní činnosti je charakterizována v podstatě stejně jako v dosavadní právní úpravě. Změnou je například stanovení požadavku výdělečnosti činnosti či otázka zproštění se povinnosti k náhradě újmy, o čemž bude dále blíže pojednáno.

Předmětné ustanovení je založeno na pravidle, že provozovatel obchodního závodu nebo jiného zařízení sloužícího k výdělečné činnosti hradí škodu vzniklou z provozní činnosti bez ohledu na porušení právní povinnosti či zavinění, přičemž poškozený je pouze povinen prokázat vznik škody a její souvislost se zvláštní povahou provozní činnosti. Poškozený tedy není ze zákona povinen prokazovat porušení právní povinnosti ze strany provozovatele. Nicméně zde nelze hovořit o absolutní odpovědnosti provozovatele, protože zákon v jeho prospěch stanovuje jisté liberační důvody ke zproštění se povinnosti k náhradě újmy.

Provozní činnost dle NOZ

Oproti přechodí právní úpravě, která bližší definici provozní činnosti neobsahovala, zmiňuje NOZ

provoz závodu nebo jiného zařízení sloužícího k výdělečné činnosti. Nově stanovená podmínka výdělečné činnosti jiného zařízení může představovat značné zúžení okruhu situací, při kterých se lze domáhat náhrady škody způsobené provozní činností. Nicméně důvodová zpráva k tomuto uvádí, že takovými zařízeními nejsou jen ta, která mají platící klientelu, ale i taková, jejichž výdělkem jsou především příjmy z veřejných prostředků (např. veřejné nemocnice, školy a podobné ústavy).

Další nezbytnou podmínkou je vznik škody v souvislosti se samotným provozem, přičemž jsou vyjmenovány tři způsoby vzniku škody: (i) vlastní provozní činnosti, (ii) věcí použitou při provozní činnosti, (iii) vlivem provozní činnosti na okolí.

Škoda z provozní činnosti dle Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud se ve své judikatorní praxi mnohokrát zabýval vymezením pojmu „provozní činnost“ v souvislosti s uplatňováním náhrady škody z ní vzniklé. V následující části bude uvedeno několik rozhodnutí Nejvyššího soudu, ve kterých se soud zabýval otázkou, na jaké situace komentované ustanovení dopadá a jaké nikoliv.

Vlastní provozní činnost

Vlastní provozní činnosti je v souladu s rozsudkem NS ze dne 25. května. 2000, sp. zn. 25 Cdo 890/2000, definována jako činnost související s předmětem činnosti, zpravidla vymezeným ve zřizovací listině, v oprávnění k podnikatelské činnosti nebo živnostenském oprávnění, kterou fyzická nebo právnická osoba provozně vyvíjí.

Judikatura Nejvyššího soudu považuje za provozní činnost například i provoz vodního díla (NS 25 Cdo 1661/20212) či zemědělskou výrobu (NS 25 Cdo 529/2006). Naopak za provozní činnost dle Nejvyššího soudu nelze považovat samotné provedení lékařského zákroku (NS 25 Cdo 2743/2010), bankovní činnost (NS 29 Cdo 116/2010, NS 25 Cdo 1408/2005), organizaci kulturní akce (NS 25 Cdo 776/2012), organizaci sportovního utkání (NS 25 Cdo 2600/2007) či činnost města (NS 20 Co 392/2001).

Věc použitá při provozní činnosti

Věcí použitou při provozní činnosti může být téměř cokoli, co je způsobilé přivodit škodu a je využíváno k provozu. Jak vyplývá z rozhodnutí NS ze dne 26. ledna 2012, sp. zn. 25 Cdo 2614/2010, v rámci provozní činnosti zákon neomezuje okruh věcí, s jejichž použitím je odpovědnost za škodu způsobenou provozní činností spojena a proto je k nim třeba řadit jakékoli zařízení či vybavení provozovny, v níž se v rámci provozní činnosti poskytují služby. Nemusí jít o věci, které poskytovatel aktivně využívá, použití věci při provozní činnosti však musí vyplývat z toho, že je věc do procesu poskytování služby určitým způsobem zapojena.

Nejvyšší soud pojem věci použité při provozní činnosti chápe velmi extenzivně, například v rozhodnutí ze dne 30. října 2014, sp. zn. 25 Cdo 2492/2014 bylo určeno, že patří-li k prodejní činnosti výběr zboží ze skladu, kam mají zákazníci přístup, má charakter věci použité při takové provozní činnosti i prodávaný sortiment (samotné zboží), jestliže v důsledku způsobu svého uskladnění představuje riziko pro kupujícího. Rovněž lze podle NS pod věc použitou při provozní činnosti podřadit i strom, který spadl na vozidlo zaparkované v areálu autokempu a poškodil ho (NS 25 Cdo 1117/2008).

Nicméně v rozhodovací praxi NS lze nalézt i opačné tendence. Například v rozhodnutí ze dne 18. února 2015, sp. zn. 25 Cdo 1641/2014 Nejvyšší soud stanovil, že samotná okolnost, že škoda vznikla

v jisté souvislosti s provozním využitím pracovního stroje, bez dalšího neznámá, že byla touto činností či věcí při ní použitou skutečně způsobena. V tomto konkrétním případě bylo určeno, že provozovatel jeřábu neodpovídá za škodu způsobenou pádem břemene v důsledku defektu upevnění vázacích řetězů, které vadným zkrácením řetězů v rozporu s pravidly bezpečnosti vyvolal specializovaný vazač, nepatřící k obsluze jeřábu. Z uvedeného tedy vyplývá, že i přes extenzivní pojetí pojmu věci použité při provozní činnosti bude nutné posuzovat každý jednotlivý případ zvlášť.

Vliv provozní činnosti na okolí

V tomto případě se bude nejčastěji jednat o vlivy na okolí provozu jako je zápach, hluk, vypouštění zplodin a jiné nepříznivé emise. Dle názoru Nejvyššího soudu vyjádřeného v rozhodnutí ze dne 26. srpna 2014, sp. zn. 25 Cdo 484/2013 (shodně např. NS 25 CDO 3113/2006) platí, že o škodu způsobenou provozní činností (fyzikálními, chemickými, popřípadě biologickými vlivy provozu na okolí) jde nejen v případě škodlivého působení provozu při jeho činnosti, ale i v případě provozního zařízení, jehož samotná existence v daném místě má škodlivý vliv na okolí. To v praxi znamená, že skutečnost, zda je provoz aktivní či nikoliv, není pro určení odpovědnosti za škodu vzniklou z provozní činnosti na okolí rozhodná.

Na druhou stranu i při určování škody vzniklé vlivem provozní činnosti na okolí bude nutné prokázání příčinné souvislosti vzniku škody s předmětným provozem. Toto tvrzení Nejvyšší soud vyjádřil např. ve svém rozhodnutí ze dne 17. ledna 2013, sp. zn. 25 Cdo 3636/2012, když rozhodl, že obecná způsobilost stavebních prací vyvolat škodlivé účinky na přilehlých nemovitostech je sice notorií, avšak v soudním sporu musejí být vždy spolehlivě prokázány konkrétní příčiny vzniku škody, za kterou žalobce požaduje náhradu. Stejně jako u škody způsobené věcí použitou při provozní činnosti bude i v tomto případě nutné posuzovat každý případ samostatně a spolehlivě prokázat příčinnou souvislost mezi vlivy provozní činnosti na okolí a vzniklou škodou.

Zproštění povinnosti k náhradě újmy

Dle NOZ platí, že provozovatel se povinnosti nahradit škodu zproští, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo. Jak podává důvodová zpráva, výrazem „rozumně požadovat“ je vyjádřeno, že se nemají na mysli jen povinnosti ujednané ve smlouvě nebo stanovené právními předpisy, ale vše, co se v daném ohledu jeví s ohledem na povahu provozu jako racionální. Zákon tedy vyžaduje vynaložení veškeré potřebné péče k tomu, aby nedošlo ke vzniku škody, přičemž smluvní ujednání či povinnosti stanovené zákonem jsou upozaděny.

Tento přístup je v souladu s dřívější rozhodovací praxí Nejvyššího soudu, přičemž například v rozhodnutí ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 25 Cdo 769/2006 Nejvyšší soud stanovil, že odpovědnost provozovatele za škodu způsobenou na lesních porostech vypouštěním škodlivých látek do ovzduší není vyloučena tím, že provozovatel plní povinnosti plynoucí z předpisů o ochraně ovzduší, včetně placení poplatků za znečišťování ovzduší.

Dále je nutné zmínit, že v souladu s rozhodnutím NS ze dne 10. září 2014, sp. zn. 25 Cdo 3226/2010, není pro odpovědnost za škodu z provozní činnosti určující, zda byla škoda způsobena činností provozovatele nebo jiné osoby, kterou k ní použil (subdodavatelem). Odpovědnost provozovatele tedy nelze vyloučit proto, že za vzniklou škodu může odpovídat jiný subjekt, který škodu způsobil při své provozní činnosti prováděním prací pro provozovatele.

Závěr

Jak lze spatřovat na výše uvedených příkladech, k institutu škody z provozní činnosti existuje bohatá

judikatura Nejvyššího soudu, která může být dobrým vodítkem pro řešení budoucích sporů o náhradu škody způsobené provozní činností. Nicméně i přes tuto skutečnost bude nadále potřeba každý jednotlivý případ posuzovat zvlášť a lze očekávat, že bude dále narůstat rozmanitost rozhodnutí NS týkající se této oblasti práva.

Matěj Večeřa

[Weinhold Legal, v.o.s.](#)
advokátní kancelář

Florentinum
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 385 333
Fax: +420 225 385 444
e-mail: wl@weinholdlegal.com

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnické osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)

- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná řešení](#)